

ZAPISNIK

SA XI SJEDNICE SOCIJALNOG SAVJETA ODRŽANE 02.11.2015. GODINE

Sjednica je održana u Sali SO-e sa početkom u 13 h. Sjednicu je otvorio i istom predsjedavao predsjednik Socijalnog Savjeta Hilmija Franca.

Sjednici su prisustvovali: Hilmija Franca, Milorad Rmandić, Hasan Ramović, Jezdimir Vujičić, Krgović Bogdan, Veselin Gogić, Miloš Vojinović, Radenko Vujošević, Vojka Gačević, Zaimović Fernala, Milka Bošković, Dalida Medjedović.

Sjednici nisu prisustvovali: Admir Mustajbašić i Peruničić Luka.

Predsjednik otvara sjednicu i predlaže sledeći dnevni red:

Dnevni red:

1. Usvajanje zapisnika sa X sjednice,
2. Uloga i značaj ženskog preduzetništva u razvoju lokalne zajednice,
3. Informacija o broju i vidovima socijalnih davanja, obuhvatnosti stanovništva socijalnim davanjima i predlozi mjera za kvalitetniji viši nivo socijalne zaštite,
4. Tekuća pitanja.

Prisutni se slažu sa dnevnim redom.

Tačka 1. Usvajanje zapisnika sa X sjednice Socijalnog Savjeta.

Hilmija Franca Da li ima neko nešto novo da predloži, prokomentariše ili da usvojimo zapisnik?

Zapisnik se jednoglasno usvaja.

Tačka 2. Uloga i značaj ženskog preduzetništva u razvoju lokalne zajednice

Milorad Rmandić Ova tema nije bila u našem programu rada ali gledajući primijetio sam da je Program u ovom dijelu siromašan i da bi ga trebalo proširiti bez obzira što je usvojen. Rekli smo i tada da ako neka tema bude aktuelna možemo da je uvrstimo u dnevni red. Ovih dana je aktuelna ova tema. Ja sam našao za shodno, samoinicijativno da priprelim kratak materijal da se osvrnemo na položaj ženskog preduzetništva u našoj Opštini.

Kada je riječ o ženskom preduzetništvu ono kod nas nema poseban formalno pravni status ili da ima neko udruženje, neka institucija koja se specijalno time bavi, mada bi i to bilo poželjno da ima. Ako uporedimo položaj žene u predtranzicionom periodu ili bolje rečeno periodu socijalističkog uređenja kod nas, onda su prava žena u tranziciji i posle tranzicije opala. Jednostavno rečeno žena se više okrenula porodici iako je bila sposobna da se nosi sa ovim problemima. U Crnoj Gori broj vlasnica preduzeća je svega 9,6 %. Kod nas ja sam bilansirao da je taj broj preduzeća koje drže registrovane žene 223 ili 8,6 % i tu radi 513 ili 2,3 radnika po jednom privrednom subjektu, što znači da i tamo gdje rade su obično mikro preduzeća gdje najviše ima 5 radnika sa veoma malim izuzecima. I ako imate u vidu ostatak preduzeća koja drže muškarci ni tu nemamo neki veliki broj radnika po subjektu, svega 5,5 radnika.

Imamo samo 1 veliko preduzeće a svega 9 srednjih preduzeća. Ostalo su mikro i mala preduzeća. Mikro su od 1-5 radnika a mala od 5-50 radnika. Djelatnosti u kojima se žene uglavnom pojavljuju kao preduzetnice su:

- U poljoprivredi veoma malo iako imamo jedan veliki resurs na selu, svega 3 subjekta sa 5 radnika,
- U prerađivačkoj industriji 13 subjekata sa 84 radnika,
- U trgovini 134 subjekta sa 293 radnika,
- U uslugama smještaja i ishrane 26 subjekata sa 54 radnika,
- U ostalim uslugama 24 subjekta sa 25 radnika,
- U umjetnosti zabavi i rekreaciji 3 subjekta sa 6 radnika,
- U stručnim, naučnim i tehničkim djelatnostima 6 subjekata sa 17 radnika,
- U administrativnim, pomoćnim i uslužnim djelatnostima 2 subjekta sa 3 radnika,
- U zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti 12 subjekata sa 26 radnika.

Žene se osjećaju malo inferiorne, okreću se porodici. Jedan od razloga je kako da se pojave za neki kredit. Nemaju nekretnine, prilikom udaje odrekle su se nekretnina a gdje su došle sve se vodi na supruga tako da one nemaju šansi izuzev onih koje su uspjele to da nadvladaju.

Pa i nedostatak znanja i informacija neophodnih za praćenje biznisa, nedostatak samopouzdanja, osjećaj velike neodgovornosti zbog rada u kući i biznisu a bez podrške kućnog i društvenog ambijenta su razlozi što se teško mijenja kod nas.

Šta učiniti da se to stanje promijeni?

Treba prije svega stvoriti odgovarajući ambijent, treba uklanjati poslovne barijere, zakonodavni okvir, prateću regulativu podobiti nekakvim povoljnijim propisima za njih.

Što se tiče kreiranja linija za finansiranje njihovog preduzetništva dobro bi bilo uvesti povoljnije kreditne linije sa niskim kamatnim stopama zašta banke i nemaju nekog sluha. Treba ih usmjeriti za nepovratna sredstva, grantove koji se daju ako ima odziva. Raditi nešto na promociji djelatnosti kojom žele da se bave.

U petak i subotu je održan seminar o ženskom preduzetništvu, gdje su došli dobri biznismeni iz Podgorice koji su otvorili oči onima koji su došli sa namjerom da čuju i da prihvate ideje o svom uključivanju u razvoj biznisa. Međutim, iako je dosta tih potencijalnih preduzetnica pozvano, mnoge se nisu odazvale iz raznih razloga tako da je prvog dana bilo 5 žena a drugog dana 8 žena. Šteta je što se propušta jedan takav ambijent.

Milka Bošković Vjerovatno ste upoznati da je još 1999 godine Zavod pokrenuo program kontinuiranog stimulisanja i zapošljavanja u preduzetništvu. Taj program 2008 godine je inoviran. Inovacije su se odnosile na program obučavanja i osposobljavanja za ulazak u centar budućih preduzetnika. Sva nezaposlena lica koja su bila zainteresovana za zapošljavanje moraju da prođu trodnevni seminar. Na seminaru uče kako da napišu biznis plan, kako da razrade biznis ideju za koju smatraju da nije dobro razrađena, kako da se registruje preduzeće itd.

Zavod je omogućio besplatno konsultovanje. Seminari se održavaju dva puta godišnje u prisustvu vlasnika konsulting agencije iz Podgorice, ekonomskog analitičara prof. Vasilija Kostića, gdje dobiju informacije šta znači rizik u biznisu, koliko je značajan marketing za uspješan razvoj preduzeća, šta znači pravna regulativa.

U toku je javni poziv Investiciono razvojnog fonda, Zavoda za zapošljavanje, Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća. Jedna od ciljnih grupa koje mogu konkurisati za taj javni poziv jesu žene. Iznos novčanih sredstava koja će se dodjeljivati Crnoj Gori jeste 1.000.000 E a maksimalni iznos kredita je 50.000 E. Grejs period je 4 godine a kamatna stopa je 2,5 % stim što je za sjever Crne Gore kamatna stopa 2 % na godišnjem nivou i rok otplate je 12 godina. Što se tiče programa relizovat će se preko

Zavoda za zapošljavanje kako obuke nezaposlenih lica tako i izrade biznis planova i priprema dokumentacije za konkurisanje a kasnije kontrola i praćenje.

Milorad Rmandić Ne znam koji su to izvori informacija i da li se nešto u međuvremenu promijenilo, jer za Investiciono razvojni fond ima program kreditiranja žena u biznisu gdje je maksimalan iznos kredita do 200.000 E a za preduzetnike samo 30.000 E a minimalni iznos 10.000 E a kamatna stopa 4 % ako banka daje garancije 3 % . Rok otplate je 8 godina a grejs period je 2 godine.

Milka Bošković Ovo je novi javni poziv koji još nije realizovan, tek je u pripremi. Sva lica koja budu zainteresovana dobiće maksimalnu podršku kad se tiče pisanja biznis planova.

Miloš Vojinović Obično se slažem sa Miloradom o onome što on pripremi i izloži ali se ovog puta ne bih složio u cjelosti. Prvo žene su bile vladari u sjenci vjekovima unazad bukvalno od kad postoji uređeno društvo i to su i danas. Ta sama činjenica je dovoljna da ne možemo tvrditi da su one zbog promjena u sistemu ugrožene zbog nečega. Taj sistem nije istisnuo žene sa političke pozornice nego ih danas ima više nego u doba socijalizma.

Što se tiče bavljenja politikom to je nešto što je individualno, čisto. Žena koja se opredijeli, koja ima stila mislim da ima više potencijala i šansi da uspije nego muškarac koji se bavi politikom.

Što se tiče nasljeđivanja to je nešto u Crnoj Gori vezano za običajno pravo vjekovima unazad. Tradicija je takva, onaj ko se opredijeli da održava imanje ostavlja mu se sve. S obzirom kakva je situacija niko se sa tim više ne bavi. Žene po zakonu imaju pravo ako hoće da uzmu nasljedstvo ali one se uglavnom odriču u korist braće. One ovim nijesu ugoržene. Nije lako raditi , održavati imanje i biti uspješan domaćin.

Hasan Ramović Od rođenja je priroda opredijelila žene za neke različitosti u odnosu na muškarca a onda razvoj je bio oslonjen na fizički jače. Danas je razvoj tehnologije dostigao da žene mogu biti ravnopravne. Danas ih je mnogo više u biznisu nego što ih je nekad. Slušajući informacije šta država radi na tome, mislim da je to jedan pozitivan

proces ali taj proces treba da počne kad se beba rodi, u vaspitanju djeteta, da se žensko dijete ne vaspitava samo za ono šta treba u kući.

Hilmija Franca Ako su ovi podaci tačni malo je i menadžera i uposlenika u ove kompanije. Po meni ima nekoliko uzročnika. Najveći uzročnik je rad na crno, rad gdje se ni žene ni muškarci ne prijavljuju.

Mislim da bi se nešto moglo poraditi na ovome. Na prošloj sjednici pod tačkom dva imali ste razmatranje edukovanja ljudi i potrebe za random snagom. Mi smo licencirali školu. Na pripremi škole radimo već godinu ipo dana i biće u funkciji za 10 dana gdje će imati šansu da se obučavaju za 11 raznih zanata za koje će dobijati sertifikate. Škola će se nalaziti u Bijelom Polju. Na tender će se tražiti i profesori. Mi imamo naše tehnologe tako da će oni biti obučeni i praktično a za druge zanate koje mi nemamo napravićemo ugovor sa firmama za praktično obučavanje. To će biti prava institucija. Od Ministarstva prosvjete smo dobili licencu.

Kod mene kako je za muškarce tako je i za žene. Da li bi mi mogli da od nas ode zahtjev da preduzeća koja se bave isključivo primarnom proizvodnjom i preradom, da se olakša zapošljavanje lica sa sjevera kroz nekakv vid oslobađanja poreza, doprinosa.

Milorad Rmandić Šta misliš kako bi se spriječilo npr. ako neka firma posluje 5 godina po takvim uslovima i kad se steknu uslovi da mu se uvedu doprinosi on zaključa firmu?

Hilmija Franca On kad poboljša posao kad stvori dobre radnike on ga mora osigurati.

Tačka 3. Informacija o broju i vidovima socijalnih davanja, obuhvatnosti stanovništva socijalnim davanjima i predlozi mjera za kvalitetniji viši nivo socijalne zaštite

Milorad Rmandić Ova tema je iz Programa za ovu godinu i predviđena je za zadnji kvartal ove godine. Njome se želi sagledati odnos između stvarnih potreba ukupnog stanovništva za socijalnim davanjima i mogućnosti za pozitivno rješavanje realnih zahtjeva.

Pojava kod našeg stanovništva je da ponekad više traži onaj što bi ga manje pripadalo nego neki što bi ga više pripadalo. To zamagljuje naše stvarno stanje socijalnih potreba ali ovo što je dato u pregledu su vidovi socijalnih davanja.

Ovdje smo nastojali da obuhvatimo sva socijalna davanja da vidimo šta je to što je ova država uspjela da postigne sa tim oblicima oskrbljivanja socijalnih kategorija odnosno stanovništva o stanju socijalne potrebe. Možda neko može da kaže da ima tu još nekih davanja koja se tu ne vide. Ima vjerovatno u preduzećima npr. ako neko preduzeće finansira neku kategoriju radnika ili vrši dodjelu pomoći u određenim situacijama određenih slučajeva, to nije ovdje obuhvaćeno. Ne znam koliko je to relevantno, koliko je to bitno, da li da zanemarimo ili ga treba uvrstiti ali ovo su uglavnom institucionalni izvori socijalnih davanja i kao što vidite to je na nivou Opštine nešto preko 5,5 miliona i kad sa tim saberemo broj korisnika različitih davanja ispada 13.888 ili 32% od ukupnog lokalnog stanovništva.

Opština daje pomoć od 60 E jednom ili dvaput godišnje za jednočlano domaćinstvo a ako je više članova onda još po 20 E po članu ali da ne prelazi 150 E ili ako se radi po potrebi da se isfinansira nekome pomoć radi troškova zbog bolesti koje imaju pojedina lica onda se daje do 200 E. Dobro bi bilo kad bi sve ove institucije bile u nekoj vezi da znaju šta ko daje, čak bi dobro bilo da se opštinska i sredstva Centra za socijalni rad objedine i da su na jednom mjestu. U Centru za socijalni rad svega 61 slučaj je dobio jednokratnu pomoć. Takođe i ova druga davanja Centra za Socijalni rad su dosta redukovana u nekim slučajevima dosta opravdano a u nekim slučajevima neopravdano. Možda bi u nekim drugim slučajevima bili izdašniji nego do sada i obuhvatnost da bude veća a da se uskrate neka druga davanja nekima na bazi nekakvih fiktivnih papira.

Ministarstvo poljoprivrede daje staračke naknade. Ovih dana je to bilo veoma aktuelno i tu je oko 1036 korisnika i to iznosi 50 E mjesečno. To je zanačajna pomoć. Zavod za zapošljavanje za nezaposlene druge kategorije daje 77,00 E a za nezaposlene prve kategorije 100,00 E i za invalide 100,00 E. Za ukupnu našu situaciju mislim da je ovo prilično zadovoljavajuće.

Milka Bošković Ima još jedna kategorija primanja socijalne naknade. Oni ostvaruju pravo preko Fonda Pio. To su invalidi treće kategorije i to su trajna primanja. Prijavljuju se kod nas na evidenciji a ostvaruju pravo preko Fonda Pio. Imamo 113 takvih korisnika. Ne znamo koliki je iznos tih primanja ali je izos različit.

Milorad Rmandić Sva ova davanja kad se globalizuju po jednom stanovniku iznose 406 E goodišnje.

Miloš Vojinović Trajna davanja u toku godine u prosjeku iznose oko 550 E.

Rmandić Milorad Što se tiče zahtjeva za materijalno obezbeđenje porodice to je najfundamentalnije socijalno davanje. Nemamo podatak koliko je zahtjeva pozitivno riješeno. Finansiranje tuđe njege i pomoći pozitivno je riješeno 36,6 %. Tu ima dosta nerealnog traženja a ima i opravdanih slučajeva ali su rigorozni i odbijaju zahtjeve. Za jednokratnu pomoć 25,6 % je pozitivno riješenih od podnesenih zahtjeva. Kod Opštine skoro da nema zahtjeva koji se odbija. Svega 9 % bude odbijeno.

Mislim da bi nekom boljom aktivnošću mogli da učinimo da jedan broj naših firmi, koje se bave prometom prehrambene robe, kad prijete opasnost artiklu da istekne rok da se to da Crvenom krstu i to bi bila značajna pomoć. Inspekcija bi to mogla malo da prorpati da ne bi došlo do nekog trovanja.

Stalno se pominjalo pitanje narodne kuhinje, banke hrane. Da li na tom planu može nešto da se uradi u našoj sredini?

Imamo li mi kao Socijalni Savjet dovoljno sluha za ovu oblast?

Hilmija Franca Opština ima mnogo neuposlenih ljudi. Nađite neko tijelo koje će da se bavi sa tim.

Miloš Vojinović Ovo je vrlo osjetljiva tema. Upravo ovih 30-50 E znači mnogo a nekome i ništa. Teško je naći pravu mjeru.

Skoro 13.000 porodica ima u Bijelom Polju. To znači da skoro svaka porodica prima neku vrstu naknade. S jedne strane to nisu mala ulaganja a sa druge strane je žalosno da imamo toliki broj lica kojima je potrebna neka vrsta pomoći. Činimi se da je to zrelo za jednu reformu. U kom smislu reformu? Da se smanji broj papira koji su potrebni da se ostvari neka naknada od države i da se smanji broj lica kojima je to potrebno. Siguran sam da toliki broj lica nema potrebu za nekom vrstom pomoći.

Mislim da bi trebalo da damo nekakvu preporuku u tom smjeru. Da damo podršku realnim sektorima što se tiče proizvodnje hrane, zdrave hrane, naše hrane.

Jezdimir Vujičić Mislim da ima potencijala na sjeveru za poljoprivredu. Da se osvrnemo malo na naš komšiluk Brodarevo i Prijepolje. Kod njih je svako dvorište pretvoreno u malinjak, svaka njiva, svaka livada. Ove godine od malina u opštinu Prijepolje došlo je 9.500 miliona E. To su ogromne količine malina. Izvoze se, naplate se vrše odmah. Mi smo prije 15 godina počeli sa tim ali to kod nas kratko traje.

Radenko Vujošević Ko finansira hladnjače u Brodarevu?

Jezdimir Vujičić To su privatne hladnjače. Po meni najveći grijeh prave oko dodjeljivanja tuđe njege i pomoći i invalidnine. Tu ima slučajeva koji su bespomoćni a komisija ih eliminiše.

Tačka 4. Tekuća pitanja

Milorad Rmandić Pod tekućim pitanjima imao sam dvije stvari:

1. Ako imate preporuku za dnevni red za sledeću sjednicu?
2. Obavještenje o situaciji potpredsjednika Socijalnog savjeta Bogdana Krgovića.

Hilmija Franca Predložio bih temu Nove investicije u Bijelom Polju i zapošljavanje radnika.

Milorad Rmandić Da vas obavijestim da je naš član Socijalnog Savjeta, dosadašnji predsjednik Opštinskog povjereništva Saveza sindikata dobio jednom riječju otkaz. Vi znate za turbulencije u Savezu sindikata. Najprije je to bilo organizovano u jednoj režiji na čijem čelu je stajao Nikčević. Kasnije je došlo do nekakvih reorganizacija uz blagoslov Ministarstva rada i socijalnog staranja. Po mojoj ocjeni to je bilo dosta neregularno i sad je druga struja stupila na snagu i donijeli su Odluku da sva povjereništva odnosno da njihovi predsjednici rade volonterski što nije bilo nikad, jer je kvalitetan rad na nivou povjereništva potreban isto kao što je to na vrhu sindikata. Ja bih se sa tim složio ako će i oni gore svi da budu volonteri. Ali sigurno neće. Mislim da je

hendikep za našu radničku klasu da ovdje nema neko da o njoj povede računa i da bude zainteresovan za sindikalni rad. Oni su išli nekakvim putem da se praktično osvete onima koji su podržavali prethodnu strukturu i dali otkaz povjerenicima i sada će da organizuju izbore po osnovnim organizacijama za povjereništvo i za rukovodioce tih povjereništava koji će volonterski da rade.

Mislim da mi kao Socijalni savjet, koji je partner sa sindikatom, imamo rezona da se suprostavimo takvoj namjeri, takvom načinu rada Sindikata i da uputimo apel njima i Ministarstvu rada i Socijalnog staranja da se vidi šta se to tamo radi.

Miloš Vojinović Ima li Opštinski Sindikat svojstvo pravnog lica?

Bogdan Krgović Nema. Radi se o Opštinskom Sindikalnom povjereništvu Bijelo Polje i o svim povjereništvima u Crnoj Gori koja rade u okviru Saveza sindikata Crne Gore. To je organizacija koja postoji 70 godina i više. Ja sam tu od 2006 godine. Te podjele na nivou Saveza proizvele su da neki koji nijesu, koji podržavaju asocijaciju, završavaju svoj status prekidom radnog odnosa. Ja imam uslove za penziju ali nemam povezan radni staž. Shvatio sam da je to na neki način revanšistički učinjeno ali s druge strane razumijem Savez. Ako Savez misli da smo mu mi na teretu imalo je načina kako to da se odradi. Konkretno sa mnom nisu razgovarali. Ako imam nekih uslova da dobijem neku simboličnu otpremninu, da mi povežu radni staž i ako steknem uslove za godinu ili dvije da podnesem inicijativu za penziju i tome sl. onda u redu ovako jednostavno me ostavljaju bez posla, praktično na ulici, sa 40 godina radnog staža da idem na biro rada. Jutros sam se obratio advokatu, Sudu sam podnio tužbu pa se nadam da će me ta institucija zaštititi. Prije mjesec-dva imali sjednicu povjereništva gdje sam dobio maksimalnu podršku od kolega u pisanoj formi tako da mi je to najveća satisfakcija.

Milorad Rmandić Firme "Mesopromet", "Put", "Meduza", "Šik Lim" mogle bi da kad budu izbori povjereništva da podržite Bogdana.

Hilmija Franca Treba da se razgovara sa njima lično. Nema od verbalne podrške ništa.

Vojka Gačević Mi smo se na tim sastancima rukovodili radom koji je Bogdan obavljao. Nismo se osvrtni na kakvo previranje niti na kakvu osvetu. Mi nismo imali primjedbi u

toku rada kao predstavnici tih radnih organizacija. Prema tome na tom sastanku će neko doći iz Saveza, biće predstavnici osnovnih organizacija i ukoliko dobije podršku od predstavnika osnovnih organizacija on će ostati na nivou Opštinskog povjereništva da radi volonterski. To je donešena Odluka za sve Opštine. Po meni je najbitnije da sve osnovne organizacije daju glas i da se da jednoglasna podrška. Najveća greška je to što ti ljudi nisu pozvani na razgovor. Treba razgovarati sa njima da se vidi šta oni predlažu pa da se onda odluči.

Hilmija Franca Ako me ovlašćujete ja ću razgovarati sa njima ali ne kao predsjednik Socijalnog savjeta nego kao privrednik.

Sa ovim predlogom su se svi složili.

Zapisnik vodila

Međedović Dalida

Predsjednik

Franca Hilmija